

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kaj zahtevajo sedaj slovenski narodnjaki?

Slovenecem ni treba plašiti se. Naslonjeni smo na južno slovanstvo, na Hrvate in Srbe avstrijskega cesarstva. Zasedene imamo dežele od Mure in Drave do Jadranskega morja, neizmerno važne za celo cesarstvo posebno sedaj, ko je začel Italijan po njih grabiti. Slovenci smo za Avstrijo živ jez proti Italiji. Ta resnica prodira čedalje bolj in bo mnogo pripomagal, da Slovenci enkrat res dobimo, česar nam je treba, ako hočemo kot Slovenci živeti in na podlagi narodnej napredovati. Pristopile so še srečne volitve v državni zbor. Zmagali smo povsod razun na Koroškem. Ustavoversko ministerstvo se je umaknilo Slovanom pravičnejšemu. Zato je prav in celó hvale vredno, da slovenski narodnjaki, naprej narodni poslanci, ugodno priliko porabljajo ter živahneje poudarjajo narodne tirjatve Slovencev. Veseli pa nas, da zamoremo svojim bralcem naznaniti, kako se to zlasti v središču slovenstva, na Kranjskem, v beli Ljubljani, vrši opazno, modro in krepko.

Dne 18. avgusta, na rojstni den svitlega cesarja, so se zbrali slovenski deželni in državni poslanci ter šli pod vodstvom gosp. dr. Bleiweissa pred ces. kralj. deželnega zastopnika cesarju čestitat v imenu Slovencev, ki so jih v poslance bili izvolili. Starosta slovenskih narodnjakov g. dr. Bleiweiss je čestital s temi znamenitimi besedami: „deželni in državni poslanci, ki so zdaj v Ljubljani, poprijemljemo slavnostno priliko današnjega godu Njih Veličanstva, da Vas kot zastopnika deželnega predsednika prosimo, čute vedne zvestobe in udanosti našemu najmilostljivejšemu cesarju poročati. Slovenski narod bil je ob vsakem času trdna podpora habsburškemu prestolu in bode to zmirom ostal, a mi poslanci tega zvestega ljudstva slovenskega obetamo, da hočemo ministre, katere je sedaj svitli cesar poklical, in kateri imajo nalog srečnejšo dobo v Avstriji začeteti, po vsej moči podpirati povsod, kder bodo oni za pravico stali in se krivici protivili, da se bodo enkrat znamenite cesarjeve besede uresničile:

naj bode mir med mojimi narodi“. Tako je govoril g. dr. Bleiweiss v imenu in gotovo tudi iz src vseh Slovencev. Cesarju se je to brž po telegrafu naznanilo!

Na Kranjskem je tolika večina Slovencev, da so celó po liberalno-nemškem volilnem redu Slovenci deželni zbor kranjski imeli v svojih rokah vselej, kedar se je količkaj pravično in svobodno volilo. Pred dvema letoma pa so nemčurji tako pritiskali pri volitvah, da so Slovenci propali. Dobili so 16 narodnih poslancev proti 20 liberalno-nemškutarskim. Ugovarjanje, dokazivanje, da so se godile goropadne krivice, da so nemčurji glasove kupovali, ni pomagalo nič. Kaj takega je mogoče bilo le pod ministerstvom Auersberg-Lasserjevim. To ministerstvo je odstopilo in kranjski narodni poslanci so grofu Taaffeju, predsedniku novega ministerstva, doposlali prošnjo, naj blagovoli deželni zbor kranjski razpustiti in nove volitve razpisati. To je bil drugi korak, tretji in četrti pa se pripravlja v slovenskih novinah. Nedavno je ljubljanski „Slovenec“ objavil načrt, po katerem bi se šolstvo imelo po slovenskih deželah tako prenamediti, da bi se Slovenecem narodne pravice ne krhale, slovenski jezik ne zatiral, ampak gojil in razvijal. Sestavek je nemčurske liste, pisarje in kričarje hudo iznemiril. Prav osupnilo jih je pa, ko je ljubljanski „Slov. Narod“ razglasil to, kar Slovenci tirjamo zastran sodnij. In vendar je to, kar ondi beremo, čista resnica, očitna pravica. Beremo namreč: Slovenci morajo sedaj najvažnejša pisma, ki so v nemškem jeziku pisana, podpisavati, na primer: kazenska zaslišanja, kjer gre večkrat za življenje, kupne nagodbe, s katerimi prodajalec vse svoje premoženje proda, dolžna pisma, menjice, ženitne nagodbe, razprave zapuščin, oporoke itd. Kakšen obraz bi naredil Nemec, če bi se od njega terjalo, da naj podpiše zapisnike ali pisma, ki niso v nemškem jeziku napravljena. Enake dolžnosti, enake pravice, mi vsi plačujemo enake davke. K pravicam spada tudi prirojena pravica, v vseh zadevah svojega materinega jezika posluževati se,

Kar sodnije zadeva, bi se morale nadsodnije v Gradcu in v Trstu odpraviti, in bi se morala napraviti nadsodnija v Ljubljani za Kranjsko, Istro, Goriško, za Trst, spodnje Štajersko in spodnje Koroško. Nemški deli Štajerskega in Koroškega pa bi se morali prirediti nadsodnji na Dunaji. Na ta način bi slovenski uradniki mogli biti nastavljeni v slovenskih deželah, nemški pa v nemških, in tem uradnikom bo gotovo jako ljubo in prijetno, da bodo samo nemški jezik slišali. Kakor hitro bodo taki gospodje, ki se prekrizajo, če slovensko besedo slišijo, v svojo domačijo se vrnili, bode narodni prepir popolnoma nehal in Slovenci bodo mej seboj živeli mirni in zadovoljni“. Bog daj! —

Gospodarske stvari.

Odkod toliko neredovitnih sadnih dreves.

M. Vzroki, iz katerih nerodovitnost sadnih dreves izvira, so raznovrstni. Kdor toraj nerodovitnost sadnih dreves odpraviti želi, ta mora najprej vzroke te napake poznati. Ti vzroki so pa dvojni, ali zvonajni, ali pa notrajni, t. j. taki, kateri v organizmu drevesa samega ležijo. K prvim spadajo neprimernost podnebja in vremena, dalje napačnost lege in zemlje za posajeno sorto, k drugim pa, v drevesu samem ležečim, spadajo premočna in prebujna ali pa oslABLJENA delavnost drevesnega življenja.

Ako je podnebje in lega za ktero sorto neprimerna, ako ji les ne dozori popolnoma, ako ji cvetni popki pozebejo pogosto, mora se tako drevo z drugo sorto, ktera po storjenih skušnjah v tem kraju dobro stori, zameniti, t. j. mora se prežlahtniti. Ako leži vzrok nerodovitnosti v zemlji, treba jo je, če je prevlažna, posušiti, pusta, presušna zemlja pa se mora po navajanju dobre prsti, komposta vzboljšati, t. j. zemlja se mora pomladiti. Tudi gnojenje je v takih primerljajih dobro. Ako pa izvira nerodovitnost od tega, da je drevo pregloboko posajeno, kar se le prerado zgodi, tako se da ti napaki le redkokdaj temeljito pomagati in sicer s tem, da se zemlja nad koreninami drevesa toliko odkoplje, da je potem prav. Ako tako drevo še ni čez 10 let posajeno, more se še presaditi in sicer s prsteno grudo vred. V ta namen se prst skrbno od vseh strani okoli in okoli odkoplje do primerne globočine, potem drevo z grudo vred iz jame vzdigne in na pravo mesto in primerno globoko posadi. Ako pa leži vzrok nerodovitnosti v drevesu samem, in sicer v premočni rasti, tu pomaga močnejše puščanje, t. j. prereže se precaj globoko koža po deblu in vejah. Tudi se morejo drevesu nekatere korenine po letu odčesniti in kjer je zemlja predobra in prebujna, se mora okoli drevesa taki sadež posejati ali posaditi, ki zemljo prav močno izsesa. Taki sadeži so pesa, selar itd. Ako je pa delavnost življenja v drevesu preslaba,

se mora drevesu krona pomladiti, kar najbolj pomaga. Brž pa ko so zopet drevesu mladike pozirastle, se mu mora pognojiti in sploh zemlja, v kateri stoji, vzboljšati.

Neredkokrat se zgodi, da drevo, posebno peščenega sadu, prav obilno cvete, ali večidel cvetja mu potem kmalo odpade brez vsega sadnega nasada. Ti prikazni neredovitnosti je pogosto kriva premočna in prebujna rast mladih vej, ki poleg cvetja prebohotno rastejo in vse redivne soke za se porabijo in tako cvet prevladajo in zadušijo. Najboljši pomoček proti ti napaki je puščanje na vejah. Tako se del soka v spodnjih delih vej zadrži in prevlada in zaduha cvetja od strani vej se zabrani.

Po vrtih, kjer se morajo grede močno gnojiti, kakor n. pr. grede za špargelj, selar itd. sadna drevesa, katerih korenine v grede vdirajo, prebohotno v les in listje ženejo, zato pa nerodovita ostajajo. Tu je včasih težko odpomoči, grede za sočivje se morajo močno gnojiti, ako se od njih dober in obilen pridelek imeti hoče, in tako sadna drevesa vedno bohotno ženejo. Tudi se še pridružijo hude bolezni k ti napaki, kakor črni prisad, rak, ozeblina, i. dr. Tako se zgodi, da slasti jablane in črešnje po takih gredah prav slabo rodijo in prospevajo. Pomaga se z ziduo razsipo, če se nje kolikor mogoče med drevesne korenine nasuje. Še boljše pa je v take grede le gruške, češplje saditi črešenj pa ne. Primeri se pa tudi neredkokrat, da so spodnje plasti zemlje v kateri nerodovita drevesa stojé, popolnoma izsesane in da vse redivne snovi v zemlji manjkajo. Tukaj le pomaga krepko obrezovanje in izrezovanje dreves in pa močno gnojenje spodnjih plasti zemlje. Zato je pa gnoj iz stranišč ali kanalov najboljši. Primeša se mu nekoliko lesnega pepela in se z vodo tako zredči, da je tekoč. Poletnih mesecev se blizu dreves, katerim se hoče gnojiti, najboljše meseca julija in avgusta, naredijo luknje po pol metra globoke. V te luknje se potem iz škropilnice od rečenega gnoja nalije do vrha. More se še z vodo zalivati. Treh lukenj za jedno drevo je zadosti.

Kakor pomagati, kedar bučela piči.

Najprej se mora želo iz rane potegniti in strup iz rane iztisniti. Potem je treba pičen del trupla z mrzlimi rečmi hladiti, ali z mrzlo vodo, hladno prstjo, kamnom, če mogoče z snegom ali ledom. Tako so najhujše prve bolečine, ki se že še prestati dajo, prestane in tudi otekline ni več tako silna in huda in kmalu preide. Mogoče je tudi razun hlada, se še drugih protistrupov posluževati, akoravno je res, da zoper bučelni pik dosedaj še ni nikdo pravega protistrupa iznašel ali izmislil. Ker je strup, ki je iz strupnega mehurčka bučele skozi cevasto želo v rano prišel, kisle narave, podoben je mravljinjski kislini, treba je tukaj alkalskih pomočkov, kakor amonijaka, raz-

topline iz razjednega kalija itd. Kolikor preje po piku se imenovani pomočki rabijo, toliko prej in bolj tudi pomagajo. Zato so tudi človeške sline, ki so brž pri roki in so tudi alkalske narave, dober pomoček. Posebno dober pa je tobakov sok, kakoršen se nabira v pipah ali kakoršnega se dobi iz cigare na onem koncu, s katerim se v ustih drži. Sicer pa skušnja uči, da bučelni pik vedno manj škoduje, kolikor večkrat je bil kdo od buče pičen. Ko ti pa koga veliko bučel, kakor se sem ter tje primeriti more, pičilo in lahko njegovo življenje v nevarnost pride, se mora takoj poklicati zdravnik. Kinin se je v takih nesrečah kot dobro zdravilo pokazal. Sploh pa se naj vsakdo varuje buče dražiti in jariti.

M. Vino v toplih prostorih brez škode hraniti. Dobro staro, precej močno in v steklenice pretočeno in trdno zamašeno vino se da v taki toplini, kakoršno imajo navadno sobe, v katerih stanujemo, dobro hranjevati. Če je pa prostor še toplejši in če se dalj časa v njem hranuje, postane nekoliko bolj temne barve in s časom dobi popolnoma tako barvo, kakoršno imajo navadno umetno ponarejena vina. Večidel se tudi troha drožja na dnu steklenice usede. Ako steklenice ležijo, se v takih ležečih steklenicah vino boljše hranuje, kakor v postavljenih.

M. Spoznati ali je jajce zdravo ali skvarjeno, se to s tankim koncem pritekne koncu jezika. Ako je jajce na tem koncu mrzlo občutiti, je zdravo in dobro, ako je pa toplo, potem je skvarjeno. Na debelem koncu je jajce vedno nekaj bolj toplo občutiti, kakor na nasprotnem tankem.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Cesarjev rojstni dan). „Tiha“ Dobrna prizadeva si pokazati izraz domoljubnega mišljenja in privrženosti do slavne hiše cesarske. To je namenila razodeti, kakor že velikokrat, tudi 17. avg. v nedeljo zvečer. Ali vreme prekrizalo je račun. Ravno ob mraku nastane pogubonosna burja. Svetloba bleska namestovala je baklje in krese; mesto pokanja možnarjev razlegalo se je po hribovju, gričih in dolinah silno treskanje in gromenje; rožljanje oblakov grozilo nam je s točo, kterež smo, hvala Bogu, vendar všli srečnejše, kakor ubogo Frankolovo in Črešnjice, kjer je nemilo klestila po polju in vinogradih vzlic temu, da je vse obetalo dobro žetvo in primerno bogato trgatvo. Po polnoči nam se je strah ponovil. — V ponedeljek bila je ob devetih slovesna sv. meša. Službe božje vdeležil se je škof prevzvišeni gosp. Dr. Jirzik; dalje bivši banski namestnik pl. Vakanović, general Gautiers, Radonec (Linien-Schiffs-Capitain), Vranić (Schiffs-Capitain), Sirk (major), več častnikov ter drugih topliških gostov različnih stanov in narodnostij; občinski in šolski odborniki, učitelji in šolska mladež pak lepo število Bogu in vladarju vedno zvestih farnikov. Cerkva bila je

napolnjena, kakor ob praznikih; zvečer je črno noč razsvetljeval velikansk kres, a v zraku praskale so spuščane rakete med tem, ko so se v sobani gibale brhke noge plesalcev. — Kar je v nedeljo narava zabranila ljudem ter službo poveličevanja sama prevzela, to se je preložilo na večer praznika sv. Štefana (20. avg.), patrona ogerskih dežel. Prav primerno. Iz zadnjega imenika (Curliste Nr. 9) je razvidno, da je skoro polovica gostov podložnih kroni sv. Štefana, namreč 63 (t. j. 51 Hrvatov in 12 Magjarov, p. Sándor v. Markovics, Horwath, Kunewalder itd.), med tem ko jih je iz ostalih kronovin 70! Ali „čuda golemoga“! V čitalnici topliške vzlic temu zastoj gledaš po hrvatskem (kakor sploh slavjanskem) časniku; a drugih je mnogo, namreč nemških, magyarskih in laških. Vsakemu gostu pa je dovoljeno, da se pritoži gledé kake pomanjkljivosti. Svoje želje lahko zapiše v knjigo, ki je v pisarnici odprta za ta namen. Nerazumljivo nam je to tem bolje, ker vsako leto pridejo semkaj odlični hrvatski politiki in pisatelji, n. pr. Kukuljević, starosta hrv. državnikov in pisateljev, Šenoa, vrednik „Vienca“.... V sredo toraj opravilo se je to, kar je v nedeljo izostalo. Kapelnik topliške godbe priredil je bakljad. Na cesti v podnožju farovža zbrala se je množica ljudij ter krenila spremljana sviranjem do kopališča. Na razsvetljenem trgu zaigrali so avstrijsko himno in še nekoliko drugih glasbenih umotvorov. Po odigranej „tamborici“, ki jo je zložil kapelnik sam, minola je dnevna slovesnost.

M. K.

Iz Špitaliča. (Huda ura) je privrela v nedeljo 17. avgusta zvečer od severo-zahoda. Toča je padala sem ter tje kot kurja jajca, največ pa orehove debelosti, in je pobelila celo pogorje tako imenovano Konjiško goro in vse južno ležeča brda. Pobila je deloma čisto, deloma do $\frac{3}{4}$ fare: Frankolovo, Črešnjice, Špitalič in Konjice. Drevesa stojijo suha in vinogradi goli in rujavi, a sem ter tje se ne pozna, kaj je bilo na njivi vsejano. Uničena je trgatev, uničena je turšica, hajda, zelje, fižol, oves, repa in tudi mnogo spomladi vsejenega strnjenega žita. Silno je vrelo in bliskalo se kot ob sodnem dnevi od 8—9 ure zvečer, a rumeno rudeči svit gorečih poslopij, v ktera je treščilo, kazal je ledeno zemljino odejo. Zapstojn so krvavi žulji in vroči znoj letos kmetu trpinu, še toliko ni pridelal, da bi do jeseni mogel preživeti, ker se je tudi ozimina tako slabo obnesla. Zadelala je ta strašna ujima najubožniše fare menda celega Štajerja; vsaj kmetje ne samo, da nimajo kaj jesti, so tudi do glave zadolženi. Od kar je knez Windischgrätz Konjiško goro gozdnate odeje slekel, odkar so les za žganje apna Landečanje posekali, pobija toča leto za letom te fare. Ni čuda, da je kmet vže večidel ob živino prišel, da vesice, ki so imele pred 10 leti še do 30 glav lastne živine in do 50 ovc, imajo zdaj 8 glav živine 5 ovc. Koliko je pa kmetov, ki vže leto in dan repa

živine ne glešajo! Kar je bilo boljšega lesa v hostah, to se je v zadnjih slabih letih posekalo in prodalo; na zimo pride zadnji mladi les pod sekiro, da se pod nič za žito proda. Dolgove, obresti, davke, kdo jih bo plačeval? Ako Bog ne omeči usmiljenih ljudi, in visoka c. kr. vlada ne pomaga, ljudje morajo tu od glada cepati, malo da ne tako, kakor na Kitajskem, vkljub železnicam. Posebno se priporočijo ti siromaki svojim vrlim poslancem g. g. Vošnjaku, Gödel-nu in Hermanu, naj bi blagovolili za nje poslati prošnjo za podporo predobrotljivemu očetu svitlemu cesarju. Bože pomози!

I. Is.

Iz Dobrne. Ko pri Vipavi in Goriškem dozori prve črešnje, se to naznanja po raznih časnikih. O zadnjih črešnjah pa se pisatelj teh vrstic ne spominja, da bi kje poročilo bral. Ljudstvo navadno pravi, da je sv. Vid že črešenj sit. Pri sosednjem sv. Joštu se te besede nikakor ne morejo uresničiti. Praznik sv. Vida je 15. junija, a v rečenej farici črešnje pozno zorijo in sedaj t. j. v drugi polovici meseca avgusta prinašajo jih ljudje prodajat na Dobrno. Rast zelišč je toraj od ostalih krajev za dva meseca kasnejša. Ivanjčice so še le začele cveteti. Najokusnejše jagode dobiš lahko še sedaj. Karfijol, ki tam prav lep vzraste, daje točno hrano gostom v Dobrnskih toplicah. Mlin veterjak pa je komaj pričakal svoj letošnji plen!

Iz konjiškega okraja. (Toča. — Razne stvari). Naš okraj je letos po toči hudo zadet. 30. junija na večer se je vdrla strašna toča po Pohorju. Uničila je ozimino čisto. Ljudje so jo pokosili in ajde vsejali. Pa 17. avgusta prihruje zvečer ob 9. uri druga ploha in napravila je veliko škodo. Uničila je ajdo po Pohorju in po Konjicah, poškodovala druge poljske pridelke, — posebno pa vinograde. Kaj je ta dan ostalo, vzela je 23. avg. tedaj trikrat v tem letu, in 2krat v enem tednu je ropotalo, kakor ob sodnem dnevi. Padala je rogljata, kakor kamenje. Setve so v zemljo vbite, da se ne ve, kaj je bilo vsejano. Odbite veje, oguljena drevesa, mrtvi zajci in tice kažejo in pričajo, kako huda ura je bila. — Pri vseh teh prikaznih so pa ljudje dobre volje, kakor da bi imeli vsega dovolj. Oštarije so polne; čuje se vrišč in trušč, ples in ravs, kakor med divjaki. Za pijačo je denarja dovolj. Dostikrat je v oštariji pri cerkvi več ljudi, kakor v cerkvi pri krščanskem navku. — Pri hudih urah se vidi dosti krive in prazne vere. Nekteri ljudje, posebno po hribih, so čisto zatelebani v prazna znamja in čudežne pomočke, s kterimi hočejo točo odgnati, kakor z gorjačo pritepenega psa. Posebno radi tirjajo, naj bi se zvonilo, kedar se bliža huda ura. Duhovniki naj bi vendar ljudstvo podučili, da po zvonjenju se hudo vreme ne odganja, ampak vabi. To je dognano po natoroznanskih vednostih. Zvonjenje ob hudem vremenu ne bo več

pomagalo, kakor na Kranjskem blagoslovljene zemlje zoper rdečo bolezen pri svinjah. Zvonovi kličejo in opominjajo verne k molitvi. Za po toči poškodovane se pobirajo milodari po celem cesarstvu. Prva zdatna pomoč pride vsikdar iz darežljive očetovske roke svitlega cesarja. Velikodušne darove Njegove je okr. glavar celjski poškodovanim sam delil. Pri tej priložnosti smo zamogli opazovati nesramnost obdarovanih. Vsak je premalo dobil. Najhujše so jezike brusili nepotrebneži taki, kterim toča ni veliko škode naredila, pred vsemi pa zanikrni gospodarji. Neka kmetica se je v Zrečah pri razdeljenji darov pritožila, da je premalo dobila, ker ji je toča in vihar streho čisto poškodoval. Resnica pa je, da je po slabem zanikrnem gospodarjenju streha slaba, da bi se mački vdiral. Uboštvo bode črez zimo veliko, posebno po hribih, ker ne bodo ljudje imeli kruha. V denar ne more druga kaj spraviti, kakor les. Ako se pa živine tvega, s čem bo obdeloval? Z lesom pa delajo ljudje neusmiljeno. Sekajo še, sekajo, za nasad pa nikdo ne skrbi. Ravno zato in od tod toliko neviht, ker je na Pohorju toliko „nun“. (Mesto, na katerem les posekajo, da se pleša daleč vidi, imenuje se „nuna“. Ne bi li jezikoslovci blagovolili to besedo raztolmačiti?) Ako bodo po Pohorju tako pridno sekali in žage vedno stavili, ne bo se več imenovalo „zeleno“, ampak „plešasto“ ali „golo“ Pohorje.

Čujemo, da se g. Malenschegg, čadramski učitelj, kteri je na „proklete grablje“ svojega rojaka Deschmana prisegel, čudno huduje in jezi nad dopisnikom, ki je v „Gosp.“ njegovo vedenje pri volitvah v Konjicah razglasil. Čemu ta jeza?! Kar je res, je res. Da se pa g. M. huduje nad dopisnikom, je jasen dokaz, da se on sramuje svojega vedenja, — ker je ničvredno.

Iz Gruškoveca v Haložah. (Odgovor dopisniku v 33. števil. „Slov. Gosp.“) sem dolžen objaviti, ker sem bil ondi krivično napaden. Prvič ni res, da bi jaz nemškutaril. Kot župan dopisujem vsem le slovenski. Več kakor 50 prošenj sem slovenski napisal in c. k. okrajnemu glavarstvu odposlal, da bi z iztirjevanjem dače počakali do jeseni, kar je tudi bilo uslišano. Kdor pa ni hotel prošnje delati dati, to je bil dopisnik. Da se je pri njem rubilo, tega si je bil sam kriv, ker je lov po srenji Gradiškej izdražbal pa ga ni hotel plačati. Imeli smo 3 leta točo, česar gotovo ni kriv župan. Vendar je župan pomagal, kolikor je mogel, in dognal, da se je 929 fl. 36 kr. pri dači odpisalo nesrečnikom in 515 fl. milodara med nje razdelilo; tudi dopisnikova žena je prejela 15 fl., ko je on v Bosni bil. Zarad novih volitev župana malo skrbi, ali ga bodo zopet izvolili, ali ne. Župan biti je sicer častna pa težavna in sitna reč! To vé vsak, kateri si je skusil. To pa rečem, ako bo novi župan srenji tako gospodaril, kakor dopisnik sam sebi, potem se njej ni treba posebno veseliti.

Jožef Bezjak, župan.

Od sv. Križa na Murskem polji. (Šalinci) bi imeli most postaviti čez Surotko. Veliko se je uže pritoževalo zaradi tega mosta, ker se je mnogo nesreč ondi zgodilo, pa dosedaj bilo je vse prizadevanje zapstoj. Pritožbe so se zavrgele do naj-novejše dobe. Kajti sedaj imajo Šalinci ukazano most do novega leta dodelati. Bil je nedavno komisijon. Može so ondi pregledovali in naposled rekli, da bi predrag bil, ako bi ga tako postavili, kakor je bilo sklenjeno. Naj dotični gospodje ne gledajo na to, ampak na potrebo mosta, ki itak ni više cenjen, nego je vreden „bagerl“, na kakoršnem so se može komisijonarji vozili. Cesta od Šalincev do velike steze se mnogo rabi in je torej tudi potrebna popravce. Naj se zgodi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zadnje dni je vse pričakovalo, koga bo minister Andrassy dobil za naslednika. Bil je res shod vseh ministrov pred cesarjem, navzoč bil je tudi magjarski minister Tisza, pa do sedaj ni videti, da bi se bilo kaj določilo. Svitli cesar so odšli v vojaški tabor blizu Brucka, minister Tisza se je odpeljal na Francosko v morsko kopel, grof Andrassy pa je šel k svojemu staremu prijatelju Bismarku. Kaj bo iz tega, to so ljudje željni izvedeti. — Stiska, v katerej so sedaj kmetski ljudje, napotila je skoro vse naše kmetijske družbe sklicati gospodarski shod na Dunaj, da bi se ondi posvetovalo o uzrokih in pomočkih sedanje sile. Vse družbe bodo zastopane, le tržaška se kuja in ne pošlje nikogar na shod. Tem lahonskim kokotom ošabne grebene pristriči je uže slednji čas! Nemški liberalci uže nekoliko obžaljujejo svojo neumnost, zakaj so se toliko zaletavali v Andrassyja in potem v Taaffeja. Pregreho popraviti in se posvetovati, kako in kaj, zberejo se ti gospodje 30. sept. v Lincu pod vodstvom dr. Herbst. Čudno je pa še to, da je celó „Marburger-Zeitung“ dne 27. aug. groznica tresla, ko je slišala, da namislijo konservativci, posebno grof Klam-Martinec, svetu in cesarju razkriti, kako so liberalni gospodje zadnja leta kradli, goljufali in ropali iz raznih davkoplačilskih blagajnic. No, to pa je gotovo, da pometanja dosedanjega z državnim denarjem ne bomo trpeli, zlasti previsokih plač ne. Čemu sta n. pr. v Ljubljani 2 finančna svetovaleca skoro celó brez opravljanja s plačo 7000 fl.? Ali ni 25.000 fl. za železniškega višjega inšpektorja preveč itd.? Zlasti, če pomislimo, da je nedavno bil nek posestnik zavolj 1 krajcarja dolžne dače eksekviran od davkarje v Škofjiloki! Omeniti je še to, da so baje italijanski vojaki prekoračili naše meje na Tirolskem na južno-zahodni strani od Ziljske doline. — Za mesto Szegedin je se nabralo milodarov 2½ milijona. Hrvatski sabor snide se 1. septembra. V Sarajevu se delajo priprave za marš proti Novemu-pazarju. Več regimentov je že na poti proti Turškemu; avstrijsko-turška

komisija je tudi že odpotovala. Iznenadilo bo pa naše bralce novost, da je prebrisani dobitnik Hercegovine, slavni fml. Jovanovič, odstavljen ter zapustil Bosno. Novine poročajo, da je sam naj odstopil, ker se ni pazilo na njegovo svarjenje, naj se ne gre samo s 5000 vojaki v nevarne soteske Novo-pazarske in naj se Turkom nič ne veruje. Bodi tako ali ovako. Slavni Jovanovič je kakor fem. Filipovič zapustil Bosno. Komandirajo sedaj generali večidel le nemškega in magjarskega imena. Bližnja prihodnost bo nam kazala, ali je to bilo prav ali ne.

Vnanje države. Sv. oče, Leon XIII. so doposlali vsem škofom pismo, kder naročujejo, naj bi ti skrbeli, da se bogoslovci in duhovniki učijo modroslovja (filozofije) v smislu največjega krščanskega modrijana sv. Tomaža Akvinskega. Ruski cesarjevič potuje po Švedskem, kder je povsod sijajno sprejet, car pa je prišel v Varšavo, kder ga je nemški cesar odlično pozdraviti dal po feldmaršalu Manteiffelnu! Črnogorski knez Nikola pride 2. septembra na Dunaj obiskovat našega cesarja. Zulu-Kafarski kralj Cetevojo se je pred Angleži umaknil v znotranjo Afriko. Egiptovski novi vice-kralj in abesinski krščanski kralj Janez sta se sprla. Ta je z vojsko 80.000 mož prekorlačil mejo. Suezki kanal so izkopali Francozje, rabijo ga pa najbolj Angleži; lani je samo 89 francoskih ladij šlo skoz kanal, angleških pa 1272 — avstrijskih 38.

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevu.

II. Najlepši kinč mesta so mošeje, katerih hoče biti do 150, ne pa 300, kakor se turčin rad pobaha. Polovica bode kamenatih in polovica lesenih; o kakem slogu je težko govoriti; vse so skoro po ednem kopitu osnovane. Misli si, dragi čitatelj, četirivoglato ali pa okroglasto lesenjačo z vitkim, 40 do 60 metrov visokim stolpom, nad katerim se vije znamenje verske zmote in neomike, blede polumesec, in v duhu si videl poslopje, ki še morebiti presega lepoto dolgočasnih, praznih, resno-temnih sarajevskih džamij. Znotraj se najde tu in tam kaka malarija, ali vselej, kedar sem na kaj takega naletel, se mi je zdelo, da je hotel le kak fantek svoje misli na steno sè zelenimi ali rudečimi barvami načrtati. Podobam pa manjka vsa umetnost, okus, življenje: okorne so in mrtve in proste vseh vzvišenih nazorov, kakor sploh nauk in vera muhamedanska. Največ se nahaja po stebrih in zidovih lepo napisanih izrekov koranovih; p. „ni ga Boga razven allah“, „On, ki je najbolj usmiljeni usmiljenec“, katerega volja vso naravo k češčenju sili“ in več takih stavkov, pri katerih, kedar jih izgovarja, si moslem menda ničesar ne misli. Posebno ponosni so Turki na Carevo in Begovo džamijo. Prva stoji na levem obrežju

Miljačke blizu novega Konaka, druga na desnem skoro vsredi čaršije. Poslednjo je dal sezidati bogati Usrenbeg, ki ima v obče za Sarajevo velike zasluge. Zato ga pa tudi muhamedani kakor svetnika častijo. Jegovo truplo počiva tik mošeje v majhni kapelici, pred katero sem videl večkrat luč goreti, mestjane pa moliti. Bosanski pesnik Radvan (Fra Grgo Martić) poje o tem mogočnem možu: „Kad Usrenbeg Bosni glava bješe, — Vezir silan od države silne; — Dosta blaga sirotinja dala — A njegova glava nezobala; Več osnova varoš ponositu: — Sarajevo uz Miljačku rieku. — I u njemu ozida munare, — Turkom liepe i gizdave hrame od ostankah krstovih oltarah, — Što je jošter sudba njegovala.

Kristijani žalostnim srcem pripovedujejo, da so stopnice in stebri begove džamije iz porušene katoliške cerkve, ki je stala nekaj pri izvirku Bosninem. Pred mošejo na dvorišču, obdanim z visokim zidom, skozi kateri pelje več vhodov, stoji med košatim drevjem vodjak s kamenatim koritom, v katerem si muhamedani umivajo obraz, roke in noge, preden začnejo svoje molitve. Znotraj visi od kuple iz drota spleten svetilnik, na kateri se lehko kakih 300 lampic natekne, kakor se to dogaja ob slavnih praznikih n. pr. ramazan — in in kurban-bajramu, ki bi bila, samo da tako rečem, naš Božič in Velika noč. Poprej ni smela nobena krščena duša v turško zbirališče, kar pomenja džamija, sedaj je dovoljeno, da le dotičnik mirno stoji in se ne odkrije. Zato sem zamogel parkrat opazovati, kako opravljajo neverniki svoje ceremonije. Da vidiš, čitatelj! kako Turki „Boga molijo“, podajva se k begovej džamiji in opazuja tega le sina Muhamedovega, ki je ravnokar došel, da pomoli h svojemu preroku. Najprvo stopi k studencu, da si umije roke, obraz in noge, ktere osuši z robcem ali obrisalko, ki jo že nalašč zato za pasom nosi. Za tem se poda pod kap ali hodnik, kder postavi tik sebe svojo obutev in začne moliti. Nekaj časa stoji in zvija roke; po tem se skloni in podpira ledja z rokama. Pa kakor bi mignil, vrže se naglo na kolena, sede na pete in dolgo poljubljuje zemljo ali prav za prav desko sč svojim čelom. Ko je to večkrat ponovil in tako opravil svojo pobožnost zunaj hrama, odgrne težko zagrinjalo, ki služi mesto vrat, in stopi mirno-resnega obraza v notranje prostore, zapustivši svoje rudeče papuče pri vходу ter koraka bos ali pa v nogovicaah tje gori po pisanih, dragocenih tepihih, na katerih je uže sedelo mnogo sovernikov, ker je danes petek, turška nedelja. Spodobno se je približal tovaršem, da se udeleži skupne molitve. Temu oddelku je narekoval molitve stariast mož iz dolgih pa tenkih črnih knjig. Pričujoči so ga le poslušali in se s celim životom zibali. Ne daleč od tod pa je bil drug oddelek, ki je sam za se čital; in še tretji, najbolj čudežen, ker so možje na okrog sedeli in pred seboj sukali sila velik molek ali po našem paternošter, na katerem so bile

kakor orehi debele jagode napeljane. Ko so končali molitvo, obesil je mlad dečko, menda cerkovnik, težko klobaso na klin v eden kot. Vsak goreč turčin nosi tudi pri sebi jednak molek (brojanico) iz dišečega draglega lesa ali biserov in tudi kamenčkov, s katerim si krati čas, prebiraje jagode od kraja do konca in zopet nazaj, ali pa tudi moli na-nj. Ta navada se je ohranila iz one dobe, v kateri so še bili vsi Bošnjaki kristijani. Ko so vsi oddelki dovršili svojo nalogo, ostali so možje in še kratko skupaj glasno pomolili, zatem jih je večina odlazila. Ostalim pa je z lece čital hodža nekoliko koranovih vrst. Vsa slovesnost je bila končana z glasno popevajočim čitanjem prve sure, pa tako, da so se pričetne besede za vsakim verzom ponovile. Je li prijatelj! da ti rojijo čudne misli po možganih, ko gledaš ta izvanredni zbor. Gotovo gojiš goreče želje, da bi tudi tem siromakom skoro zasijala luč svetega križa. Kar jim pa sedaj moraš v čast šteti, je to, da vestno opravljajo dolžnosti, ki jim nalaga jih vera. Žalost, da še niso tako srečni, da bi zamogli to gorečnost kazati na čast pravega trojedinega Boga.

Smešničar 35. Oderuh iz mesta vpraša nekokrat kmeta, ali vé, zakaj je Bog krompir ustvaril. Kmet mu pa takoj odvrne rekoč: „bržčas zato, da bi tudi kmetski človek časih imel koga olupiti.“

Razne stvari.

(Pri šolskih sestrah) pri sv. Petru pod Mariborom bo očitna skušnja v ponedeljek 1. septembra t. l. Prijatelji šolski, duhovniki in starši so uljudno povabljeni.

(Graška hranilnica) je darovala 500 fl. za stavljenje nove šole pri sv. Jungerti na Pohorji.

(Od sv. Vršana nad Ptujem) se nam poroča žalostna novica da je 23. avg. zvečer strahovita toča poklestila celo faro. Nevolja in stiska je tem večja, ker uže 3 leta trpijo ondi ljudje vsled vremenskih nesreč.

(Voganco pri Spod. Polskavi) regulirati hočejo za 2304 fl. Lepi denarji!

(Toča sekala) in hudo zadela je Windenau, Bohovo, Rogozo, Hoče, Slivnico in sv. Martin pod Wurmbergom, dalje jako strašno 16. avg. Strass, Spielfeld, Cirknico in Cmurek.

(V Ročici št. Jakobske fare v Slov. gor.) je 15. avg. strela udarila, posestnika F. Roškerja za mizo sedečega ubila, 80letno mater omamila in hišo požgala.

(V gornji Gastaraji št. lenartskega okraja) na Plojdrji je nek hudobnež užgal viničarijo St. Kramerjevo, da je do tal pogorela.

(Strela ubila) je pridnega dijaka celjske gimnazije I. Majcen-a doma iz Lahovne v Vojniški fari. Pretečeno nedeljo proti večeru je namreč z nekim drugim mladenčem sedel na hlevu med grozno nevihto. Strela udari v hlev, dijak obleži mrtev: poslopje je zgorelo. Ob tistej nevihti je blizu La-

hovne udarilo tudi v neki kozolc, ki se je v kratkem vpepelil.

(*Pristopila*) kot uda letnika k podpornemu katoliškemu društvu celjskemu v pomoč šolskim sestram sta blag. g. dr. Josip Srnc, advokat v Celji in č. g. doktorand Janez Mlakar, profesor bogoslovja v Mariboru.

(*Iz Jarenine*) se nam piše, da je ondi 23. t. m. popoldne ob $\frac{1}{2}$ 6. uri prihrula toča in po celej fari uničila nad polovico pridelkov vinogradnih; ajda je v zemljo zabita. Slabo je za kmeta.

(*Čudno pijan*) je moral biti nek posestnik iz Ravenj slov. graškega okraja, ker je v svojej blodnji potem izvlekel iz žepa listnico in 75 goldinarjev bankovcev na kosce razčesal. Sedaj se, se vé močno kesá. Možje, bodite trezni, pametni!

(*Javno zahvalo*) izreka podpisani zavarovalnej banki: Slaviji, ker je na god svitlega cesarja občini št. Peterskeje v Savinskeje dolini darovala izvrstno brizgalnico iz g. Samasajeve livarne.

Mat. Rotar, župan.

(3301 fl.) nabralo je se za po toči poškodovane 29. in 30. junija in za Dornavske pogorelce.

(*Ogerskega vina 650 litrov*) so v Mariboru na železnici vzeli in razlili judoma Adamu Schneiderju in Jakobu Bothu iz Tolne na Ogerskem, ker je bilo ponarejeno in zdravju škodljivo vino.

(*Celjski opat*) je do sedaj zapstoj iskal pri zoper g. Berkša, ki ga toži. Opat tedaj čuti sam, da je tožiti lahka, tožen biti sitna reč.

(*Spremembe v Lav. škofiji*). Č. g. Simon Gabere je provizor v Ponkvi, č. g. Jurij Žmavec, provizor v Svičini, č. g. Andrej Vodušek kaplan pri sv. Barbari v Halozah, č. g. Ivan Čagran, kaplan v Središču, č. g. Martin Jurkovič, kaplan pri sv. Martinu pod Wurmbergom in č. g. Alojz Vojsk kaplan pri sv. Ilji pri Turjaku.

Listič uredništva. Mnogo dopisov smo dnes zaradi pretesnega prostora odložili.

Loterijne številke:

V Trstu 9. avgusta 1879: 1, 27, 69, 70, 68.
V Lincu " " 82, 49, 20, 66, 81.

Prihodnje srečanje: 6. sept. 1879.

Izpraznjene učiteljske in podučiteljske službe tudi za ženske učilne moči.

1. začasna učiteljska služba v Kapelah IV. razreda s prostim stanovanjem, in 2. podučiteljske službe enakega razreda v Negovi, Šent-Jurji na Ščavnici in sv. Duhu. Za nemško-slovenske ljudske šole izkušani prosilci naj vložijo svoje prošnje po pravilnem potu do konca septembra t. l.

Okrajni šolski svet v zgornji Radgoni

25. avgusta 1879.

Predsednik:

Premierstein.

1—2

Oznanilo.

Uradnica ces. kralj. priv. graške vzajemne zavarovalnice proti ognju nahaja se počenši s 20. avgustom 1879.

V Vetrinjskeje ulici šte. 23. v hiši gospe Fritschejeve roj. Wregg, po domače: Kotnik v Mariboru (Viktringhofgasse in Marburg).

Wilhelm Hrauda
dištriktni komisar.

2—3

Stare železniške šinje

za mostove in pri stavbah hišnih in gospodarskih poslopij, potem najboljše frišno

cementno apno

po najnižjej ceni ima v zalogi 6—6.

WOGG et RADA KOVITS

trgovina z železjem pri zlatem sidru v Celju.

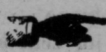
V DANIJEL RAKUŠOVEJ

železarijskeje kupčiji v **CELJU** v Graškeje ulici
se dobivajo najcenejše in najboljše

Ročne mlatilnice

od **CLAYTONA-SHUTTLEWORTH**, **UMRATH** in družnikov,

kakor tudi vsakovrstne mašine, kmetovalcem porabne.

 Cenilnike z obrazci določimo radi in brezplačno vsakemu, ki se oglasi!

4—4

26 Le v hiš. šte. 26. v gosposkeji ulici v Mariboru. 26

NAZNANILO.

Le jaz sprejemam naročila za ure z majatnikom ali pendelnom iz najimennitnejše, s častnim darilom obdarjene, urarnice bratov Resch v Ebensee (Ober-Oest.) proti plačilu v obrokih.

Dalje imam ure majatnice z ropotcem in zvonilom od 15 gld. naprej, tudi se dobivajo pri meni zlate in srebrne ure za gospode in gospé iz neke dunajske fabrike proti plačilu v gotovini. Ker mislim kupčijo s podobami opustiti, razprodavam vse, kar jih imam, z okviri vred, od 3 fl. naprej.

Tudi imam največjo zalogo slovenskih molitvenikov.

Umetnijska kupčija Rudolfa Wotrube

v MARIBORU hiš. šte. 26. v gosposkeji ulici.

26 Le v hiš. šte. 26. v gosposkeji ulici v Mariboru. 26

Le v hiš. šte. 26. v gosposkeji ulici.

Le v hiš. šte. 26. v gosposkeji ulici.

Ponudba.

Organist in cerkovnik išče službe. Ima dobra spričevala in priporočbe. Več pové: g. Andrej Schuster v Mengšu na Kranjskem. 1—3

Trgovskega učenca

slovensk. jezika zmožnega vzame v svojo kupčijo s krojnim blagom (Schnittwaaren-Handlung) Janez Merio v Mariboru. 3—3

Pridnega fanta

vzame v uk Otto Schulze, klamfarski mojster v Mariboru. 3—3

VENEC

pobožnih molitev in svetih pesmi

za očitno in domačo službo božjo bogoljubnih kristijanov

je lepo tiskan „v tretjem natisu“ prišel na svetlo, skupno na 40 polah ali 640 straneh.

Prvi del obsega na 320 straneh zraven drugih molitev: šest sv. meš, spovedne in obhajilne molitve, 8 litani, molitve za praznike in godove cerkvenega leta, različne molitve, sv. križev pot, molitve za božja pota, pobožna društva in sv. bratovščine.

Drugi del pa obsega na 320 straneh 307 svetih pesem. Med temi je 9 mešnih, 17 blagoslovnih, 6 adventnih, 11 božičnih, 20 v čast trpljenja Kristusovega, 8 velikonočnih, 12 za križev teden, binkošti itd., 40 v čast presv. rešnj. Telesa in presl. srca Jezusovega, 128 v čast matere božje, za praznike Marijine, za šmarnice in božja pota, 29 za praznike angeljev in svetnikov božjih, misijonske in pogrebne.

Dobiva se pri založniku

Jožefu Martinz-u,
trgovcu v Mariboru,

in pri vseh bukvarjih.

Nevezan velja 75 kr.

Trdo vezan v usnje z zlatim obrezkom
1 fl. 50 kr. do 2 fl.

Pesemski del se tudi posebej prodaja in velja: nevezan 60 kr., trdo vezan v usnje in z zlatim obrezkom 1 fl. 20 kr.

Za pošiljanje po pošti pod križnim zavitkom se naj pridene poštnina. 3—3

LIVARNA,

Badgasse Nr. 9

blizo sl. cerkve.

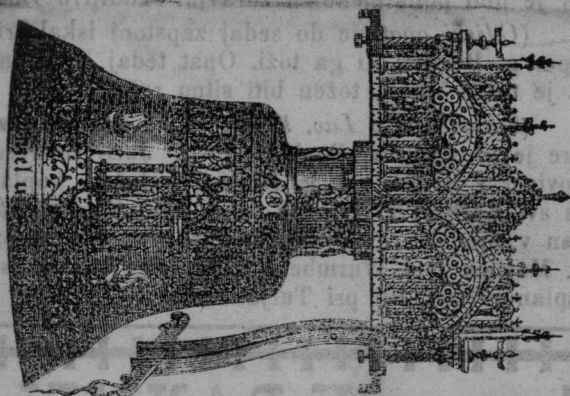
C. kr. izk. pr.

Številnih priznail
za zlate zvonove
je privedenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov

v MARIBORU

zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz bese-merskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce določimo, kdor jih želi, brez-plačno po pošti! 8—12